

Bényei Miklós

## Az informatikus könyvtáros szak fejlődésének három állomása

**A Debreceni Egyetem Informatikai Kara és Könyvtárinformatikai Tanszéke 2013. június 21-én konferenciát rendezett „A könyvtártörténetől a jövő internetéig” címmel. Az előadások egy része a könyvtárak múltjával, másik hányada a jelen könyvtárügyével, leginkább az infokommunikációs technika alkalmazásával és a digitalizálás kérdéseivel foglalkozott. Szóba kerültek a szakképzés problémái is. Az egyik előadás hivatkozásokkal kiegészített szövegét alább közöljük. A szerző főként a debreceni egyetemen működő informatikus könyvtáros szak közel negyedszázados fejlődését tekinti át, de szükségszerűen érinti a hazai könyvtárosképzés utolsó évtizedének szövevényes fordulatait is.**

### Az első állomás

Könnyű kitalálni: az előadás címében említett három állomás egyike, az első nyilvánvalóan a debreceni informatikus könyvtáros szak létesítése 1989-ben. Bár az előzményekről és a körülményekről néhány cikk napvilágot látott<sup>1</sup>, az alapítás részletes története még feltáratlan. Most, kis híján egy fél emberöltő távlatából sem igen lehetséges több, mint néhány érdemi, illetve kevésbé ismert vagy elfelejtett mozzanat felvillantása. Nekünk, könyvtárosoknak, valamint a helyi művelődésirányítóknak és a Kossuth Lajos Tudományegyetem vezetésének mintegy másfél évtizedes álma vált valóra, amikor a Művelődési Minisztériumban 1986-ban megszületett a döntés.<sup>2</sup> 1988-ban a felvételi tájékoztatóban már meg is hirdették a szakot<sup>3</sup>, de ekkor még nem volt elég jelentkező.<sup>4</sup> Voltaképpen még a jogi fedezet is hiányzott, hiszen – *Pusztai Ferenc* miniszterhelyettesnek a Kossuth Lajos Tudományegyetem rektorához intézett levele szerint – a művelődési miniszter csak 1988 novemberében engedélyezte a szak létesítését<sup>5</sup>, az erről szóló tájékoztató a *Művelődési Közlöny* 1989. február 15-i számában jelent meg.<sup>6</sup> A közleményben „informatikus-könyvtár szak” megnevezés szerepel, viszont az ötéves, kétszakos képzés során megszerezhető oklevélben a tárca az „informatikus-könyvtáros” megjelölés alkalmazását rendelte el. Az egyetemi vezetés és a felkért szakértői bizottság ugyanis a tárgyalások során azt az álláspontot képviselte – a nemzetközi fejlemények ismeretében –, hogy itt, Debrecenben nem a budapesti, bölcsészorientált képzést kell adaptálni. Felfogásukat híven tükrözi a matematikus *Daróczy Zoltán* rektornak a BTK Tanácsához 1989. június

21-én intézett levele. Hivatkozik az elődje, *Csikai Gyula* (atomfizikus, aki később miniszterhelyettesként is sokat tett a szak érdekében) elindította folyamatra, majd így folytatja: „Miután tájékozódtam [...] a hazai és külföldi egyetemi könyvtárosképzés helyzetéről, magam is arra a meggyőződésre jutottam, hogy ennek a lényegében interdiszciplináris jellegű szakemberképzésnek az egyetemünk által történő felvállalása előmozdíthatja intézményünk szakmai gazdagodását, korszerűsödését, a társadalmi szükségletekhez és gyakorlathoz való szorosabb kapcsolódását, a két kar közötti együttműködés továbbfejlesztését stb.”<sup>7</sup>

Mind az egyetem elöljárói, mind a minisztérium erőteljesen támogatták a képzés megindítását, a minisztérium *Könyvtári Osztálya*, amelynek vezetője a napokban elhunyt *Juhász Jenő* volt, anyagilag is segítette az alapozást. A *Bölcsészettudományi Kar* – ahová fővárosi mintára a leendő tanszék, illetve az oktatók kerültek volna – tanácsának többsége viszont nem lelkesedett az új szakért, végül elhúzódozó és áldatlan viták után pár nappal a felvételi vizsgák előtt visszamondta a fogadását.<sup>8</sup> A *Természettudományi Kar* kémikus dékánja, *Bazsa György* azonban másként, a rektorhoz hasonlóan vélekedett. Két évvel későbbi cikkéből idéznék: „Az kezdettől fogva egyértelmű volt, hogy a klasszikustól eltérő, jelentős informatikai felkészültségű könyvtáros szakembereket kívánunk képezni...” Ebből egyenesen következett, mint írta, hogy „a szak gondozásának feladata átkerült egyetemünk bölcsészettudományi karáról a természettudományi karra, ahol ezzel is kifejeztük a hovatartozást, vagyis az idetartozást.”<sup>9</sup> Az intézményen belüli zavar nem maradt visszhang nélkül. Pár nappal a

tanév megnyitása előtt, 1989. augusztus 30-án a helyi napilap, a *Hajdú-bihari Napló* névtelen munkatársa tömören és meglehetősen pontosan interpretálta a fejleményeket: „Az informatikus könyvtár szak működéséhez szükséges tanszék létrehozását megynénk politikai változásai és a nyomában járó személycserék, az egyetem belső személyi ügyei, valamint a pozitívan értékelhető egyetemi autonómia erősödése még nem tették lehetővé, a képzéshez szükséges és erre alkalmas előadók és gyakorlatvezetők munkáját azonban az egyetem meg tudja szervezni.”<sup>10</sup>

Nem akármilyen elismerést, biztatást jelentett, hogy a *Könyvtártudományi és Módszertani Központ* rögtön a szakalapítást követően, vagyis már 1989-ben megkereste az egyetemet, és – mintegy megelőlegezve a bizalmat – kezdeményezte egy kihelyezett, kizárólag egyetemi oklevéllel rendelkezők számára meghirdetett másoddiplomás humán informatika levelező tagozat indítását.<sup>11</sup> Mindazonáltal szakmai berkekben is nagy meglepetést keltett az „informatikus” jelző. Volt, aki a vidéki egyetemi könyvtárosképzést eleve szükségtelennek tartotta (mellesleg a főiskolai szintet is egyetlen intézményre korlátozta volna).<sup>12</sup> Öt évvel később a *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros* című folyóirat hasábjain az *ELTE* egyik könyvtár szakos hallgatója nem is tekintette az egyetemi könyvtárosképzés részének a debreceni informatikus könyvtáros szakot, mert az szerinte „más jellegű” képzés (igaz, nem mondta meg, milyen).<sup>13</sup> Szerencsére ezt a torz vélekedést gyorsan helyreigazították: a folyóiratban *Suppné Tarnay Györgyi* kollégánk, a *Könyvtári Levelező/lapban* az egyik végzős hallgatónk, *Göz Ágnes* bizonyították, hogy a debreceni informatikus könyvtáros szak szervesen illeszkedik a könyvtárosképzés hazai rendszerébe.<sup>14</sup> Majd az első évfolyamunk másik hallgatója, *Szalontai Zita* – az ő szavaival élve: a „kísérleti nyulak” egyike – a *Tudományos és Műszaki Tájékoztató* 1995-ös utolsó számában immár könyvtárosként, társai nevében is visszaigazolta erőfeszítéseinket, az újfajta, valóban más jellegű könyvtárosképzés tartalmi törekvéseit.<sup>15</sup> Ekkorra már a kételkedők zömét – bár nem mindegyikét – is sikerült meggyőzni.

Talán a szokottnál több bizonytalansággal, a vonat kiindult az első állomásról, és zakatolt, zakatol tovább, tovább. A szak néhány esztendő alatt az informatikus kollégák tevékeny közreműködésével lassan, fokozatosan megerősödött, ígéretesen formálódott a tanterv, a hallgatói létszám megnyugtatóan emelkedett. Élvezhettük a mindenkori

kari vezetés jóindulatát; sokat, igen sokat köszönhetünk *Arató Mátyás* professzor úrnak, aki az informatikai bázis kiépítésében segédkezett. *Fülöp Géza*, az *ELTE Könyvtártudományi Tanszékének* vezetője pedig az ún. hagyományos könyvtári tárgyak oktatását pártfogolta.<sup>16</sup> Nemigen boldogulhatunk volna az egyetemi könyvtár vezetőinek és munkatársainak megértő támogatása nélkül. Pótolhatatlan szerepet játszottak a kezdeti időszakban a vendégoktatók, főként *Horváth Tibor*, *Ottovay László* és *Tóvári Judit*. A közvetlen dékáni irányítás és a *Számítógéppark* felé forduló tapogatózás után otthonra talált a szak a *Matematikai és Informatikai Intézetben*, amelynek matematikus igazgatója, *Lajkó Károly* és közkedvelt tanára, *Juhász István* – aki egy ideig közvetlenül gondozta a szakot – szintén felismerte, hogy az intézetben folyó informatikai kutatás és oktatás, valamint a meglévő és egyre bővülő, tökéletesedő számítógéppark kiváló háttérrel jelent egy korszerű, a nyugati normákhoz közelítő könyvtárosképzés kialakítására. Ugyanezt a szemléletet képviselte az 1994-ben megszervezett *Komputergrafikai és Könyvtár-informatikai Tanszék* informatikus vezetője, *Szabó József* és utóda, *Bácsó Sándor*. Ez az esztendő más szempontból is fontos helyközi megálló volt (már ha maradunk az állomás metafora mellett). Ekkor végzett az első, kizárólag angol szakosokat magában foglaló évfolyam. Ekkor indítottuk meg az öt féléves levelező tagozatot: egyrészt a tanárképző főiskolák könyvtár szakán végzettek számára megszerveztük a kiegészítő szakot, másrészt át- vagy visszavettük a KMK-tól a másoddiplomás képzést (ahová nem sokkal később beiskolázhatunk a tanítóképző főiskolák könyvtáros speciálkollégiumán végzetteket is); mindkettő népszerű forma volt, mi, oktatók is nagyon szerettük tanítani a többségében átlagon felül motivált és szorgalmas felnőtteket. Hallgatóink 1993-tól bekapcsolódtak a tudományos diákköri mozgalomba. 1994. október 25-26-án itt, Debrecenben rendeztük meg az országos könyvtárosképzési konferenciát.<sup>17</sup> A Természettudományi Kar – és benne a mi szakunk – ekkortájt, az 1994/95-ös tanévtől tért át a kreditrendszerre, messze megelőzve a hazai felsőoktatási intézmények túlnyomó többségét. (Közbevetőleg megjegyezném: központi utasításra már ekkor kidolgoztuk – a nyíregyházi főiskolával közösen – a kétciklusú, BSc és MSc képzés tantervét, de ezt a kulturális kormányzat akkor még félrevetette.) Mellőzve a további részleteket – például az oktatók számbeli és minőségi gyarapodását, a speciálkollégiumok meghirdetését –, az intézet első akkreditációja során, 1995 végén-1996 elején már jóleső érzéssel nyugtázhattuk a szak stabilizá-

lódását.<sup>18</sup> Az „Észrevételek az akkreditációs értékeléshez” című, 1996. május 21-én kelt tanszéki dokumentumból idézem: „Úgy véljük, az [...] értékelés megerősíti, legitimálja a debreceni könyvtárosképzés sajátos, informatikai irányultságát és hozzájárul ennek a könyvtáros szakmán belüli végleges elfogadtatásához, egyáltalán a szak kedvezőbb külső megítéléséhez.”<sup>19</sup> Tehát legyűrtük a nehézségeket, kialakultak, megszilárdultak az oktatás és a kutatás szervezeti, tartalmi keretei, majd az első évtized második fele – és ezt nem a megszépítő emlékezet sugallja – valóban nyugalmas, békés, teremtő időszak volt az első hazai informatikus könyvtáros szak életében. Közben a matematika- és számítástudományok doktori iskola égisze, nevezetesen – és ismét – Daróczy Zoltán akadémikus és Arató Mátyás professzor védőszárnyai alatt megindult a doktori (PhD) képzés (az országban elsőként 1996-ban *Virágos Márta*, a *Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárának* mostani főigazgatója lett könyvtár- és információtudományból doktor)<sup>20</sup>; a két kar vezetésének megállapodása alapján újabb felvételi vizsga nélkül felvehettük a felsőbb éves egyszakos hallgatókat; javultak a képzés hardver- és szoftverfeltételei; az iskolai könyvtárosok megoldatlan szakképzésének részbeni pótlására levelező tagozaton bevezettük a „könyvtárostanár” szakirányt (ennek elvégzését a TTK a diplomában is feltüntette); apránként kiépültek a külföldi kapcsolatok; az egyetemi könyvtárral közösen többször kezdeményeztük – az alsó- és középfokú tanintézetek mintájára – a gyakorló könyvtár és a gyakorlatvezető könyvtárosstátus megteremtését, egyelőre eredménytelenül; próbálkoztunk (szintén sikertelenül) az erdélyi távoktatási programmal; a felsőfokú szakképzésnek azonban mindmáig nem találtuk meg a helyét.

## A második állomás

Aztán következett a második állomás. Közeledett az ezredforduló és a szak elnevezése ismét kétségesse, viták tárgyává vált. Már a képesítési kormányrendeletek előkészítése során látható volt, hogy az oktatásügyi kormányzat a mi szakunkat – annak ellenére, hogy világszerte interdiszciplináris szakterületnek tekintik és egyetemünk idehaza is követőkre talált – továbbra is bölcsészszakként határozta meg.<sup>21</sup> A képző intézmények az 1999 januárjában lezajlott megbeszélésükön kompromisszumos javaslatot fogadtak el: a „könyvtáros-informatikus” formula mellett foglaltak állást.<sup>22</sup> Az *Oktatási Minisztérium* felsőoktatási főosztálya

azonban – számunkra máig ismeretlen okból – a „könyvtáros” megnevezést erőltette. A szakma hevesen tiltakozott, a *Magyar Könyvtárosok Egyesülete*, az *Informatikai és Könyvtári Szövetség*, továbbá a minisztérium *Könyvtári Osztálya* (élén *Skaliczki Judittal*) élénken támogatta a képzőhelyeket; majd mellénk állt a *Magyar Akkreditációs Bizottság* is. Mi, debreceniek – bár elfogadtuk volna a kompromisszumot – a kedvező tapasztalatokra hivatkozva a saját szakelnevezés mellett érveltünk, egyértelműen sikerrel. A Matematikai és Informatikai Intézet akkori igazgatója, *Pap Gyula* 2001. május 17-én elküldte (*Győry Kálmán* rektorhelyettes szóbeli ajánlásával) az általunk fogalmazott levelet<sup>23</sup> *Fésüs László* rektorhoz, aki nyilván felterjesztette azt *Kiss Ádám* helyettes államtitkárhoz. Pár nap múlva, 2001. május 28-án ugyanis az IKSZ elnökéhez megérkezett *Réffy József* minisztériumi főosztályvezető levele, a következő tájékoztatással: „Az Önök által utólag megküldött szakmai vélemény alapján végül is a szak megnevezése egyetemi és főiskolai szintű informatikus könyvtáros lesz.” Az indoklás idézi a MAB elvi állásfoglalását: a „szakmegnevezésben az informatikus szó jelzőként történő alkalmazása arra utal, hogy a képzés elsődleges célja olyan könyvtári szakemberek képzése, akik a modern kor kihívásainak is megfelelő alapvető informatikai ismeretekkel is rendelkeznek.” Az utolsó argumentum a Debreceni Egyetem példája volt, ahol „már létező szakként informatikus könyvtáros megnevezéssel folyik a képzés.”<sup>24</sup> Így került be július 13-án a 129/2001. számú, „a felsőoktatásban a bölcsészettudományi és egyes társadalomtudományi alapképzési szakok képesítési követelményeiről” szóló kormányrendeletbe.<sup>25</sup> Eszerint 2002-től valamilyen hazai képzőhelyen – az egyetemeken és a főiskolákon egyaránt – informatikus könyvtáros szakon képeznek szakembereket. (Feltétlenül idekíváncozik egy újabb zárójeles megjegyzés: az egyes tanszékek neve ugyanakkor rendkívül változatos, mint ahogy a kari hovatartozás is eltérő.) A nálunk folyó munka tartalmának és színvonalának újabb elismerését jelezte, hogy a képesítési követelményrendszer is nagymértékben a debreceni gyakorlatra támaszkodott. Úgy gondolom, a 2002-ben különvált *Informatikai Intézet* és a rövidesen, 2004-ben létrehozott *Informatikai Kar* akkreditációjához készült jelentésünkben joggal fogalmazhatunk meg: az iménti tény „és az itt végzett szakemberek helye, tevékenysége, tudományos aktivitása a hazai könyvtári életben jól tükrözi, hogy a debreceni informatikus könyvtáros képzés szakmailag és tudományos téren is országos rangot vívott ki magának.”<sup>26</sup>

## A harmadik állomás

Alighogy magunkhoz tértünk a képesítési, valamint a vele egyidejűleg hatályba lépett, és immár általános érvényű, szigorúan kötelező kreditrendelet<sup>27</sup> keltette kábulatból, robogni kezdett az ún. bolognai reform gyorsvonata. Az *Európai Felsőoktatási Térség* fejlesztési koncepciója (a CSEFT), amelyhez Magyarország is csatlakozott, egyebek között az addigi duális szerkezet (az elkülönült főiskolai és egyetemi szintű képzés) megváltoztatását, és a lineáris, egymásra épülő, vertikális szerkezet (alap-, mester- és doktori képzés) megvalósítását tűzte ki célul. Az itthoni oktatásirányítás meglepő (és talán indokolatlan, sőt kapkodónak látszó) sietéssel valamiféle sajátos hierarchia jegyében képzési területeket, azon belül képzési ágakat, még lentebb alapképzési szakokat jelölt ki. Minket, könyvtárosokat megdöbbenett<sup>28</sup>, hogy a *Nemzeti Bologna Bizottság* első tervezetében – lényegében visszatérve a pár évvel azelőtt elvetett elgondoláshoz – a bölcsészettudományi képzési területen a magyar képzési ágon belül szerepelt az „informatikus könyvtáros” szakirány. Miután ezúttal már az önálló felsőfokú könyvtárosképzés megmaradása vagy megszűnése volt a tét, a szakmai szervek (beleértve a minisztérium könyvtári főosztályát) és a képző intézmények ellenállása azonnal kibontakozott. A küzdelem többirányú volt. Elsősorban a magyar szaknak való alárendelést kifogásoltuk, anakronisztikusnak tartván azt, és önálló, direkt bemenetű, három ciklusos szakképzést szorgalmaztunk. Másodsorban vitattuk – leginkább a könyvtár- és információtudomány interdiszciplináris jellegére, az ún. információs társadalom szükségleteire, továbbá a képzés hazai és külföldi helyzetére hivatkozva – a tudományterületi besorolást, és természetesen meg kívántuk őrizni az éppen hogy rendeletbe iktatott „informatikus könyvtáros” elnevezést.<sup>29</sup> Az összefogás ezúttal is eredményt hozott, igaz, csak részeredményt. A 381/2004. (XII. 28.) számú kormányrendelet értelmében megmaradt a direkt bemenetű „informatikus könyvtáros” alap- és mesterképzési szak (180, majd 120 kredit teljesítésével), a könyvtárak és az információszolgáltató helyek munkatársai ezután is szerezhetnek doktori (PhD) fokozatot. Ugyanakkor a szakot – ki tudja, miért? – a társadalomtudományi képzési területhez, közelebbről a társadalomismereti képzési ághoz sorolták át<sup>30</sup>, tehát nem tudtuk érvényre juttatni azt az általunk különösen kitartóan hangoztatott szándékot, hogy az informatika képzési területhez (illetve képzési ághoz) tartozunk. Komoly kétségeink voltak az egyszakos képzést illetően is. A kép teljessége és hitelessége megköveteli, hogy

ne hallgassuk el: a szakmánkon belül is voltak, akik a szimpla „könyvtáros” szakmegnevezéshez ragaszkodtak volna; például a kiválóan felkészült, széles nemzetközi látókörrrel bíró Vajda Erik a *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros* 2005. évi áprilisi számában hosszan fejtegette, miért helytelen az „informatikus” jelző használata.<sup>31</sup> Eléggé közismert, hogy mostanság terjed egy másik, egyes kultúráirányítók által szívesen felkarolt felfogás is, amely a „könyvtár”, „könyvtáros” kifejezés negligálását javasolja; jellegzetes példájával találkozhatunk a résztvevők 2013. május 17-én a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárának workshopján az egri Kis-Tóth Lajos kolléga mélyen átgondolt, a szakképzés jövőjéért aggódó előadásában.<sup>32</sup> Mindazok számára, akik hajlanak e felé, történészként is megfontolásra ajánlom az alábbi gondolatot, amelyet Sebestyén György, az ELTE professzora találóan öntött szavakba: „a könyvtáros – szak és megnevezés – mégiscsak egy hároméves éves múltra visszatekintő epiteton volt.”<sup>33</sup>

A korábbiak alapján kidolgozott képesítési követelmények figyelembe vételével a Komputergrafikai és Könyvtár-informatikai Tanszék a többi képzőhellyel közösen létrehívott konzorcium tagjaként 2004. november 10-én nyújtotta be az alapképzési (BSc) szak alapítási kérelmet a Magyar Akkreditációs Bizottsághoz. Mi vállaltuk a leendő MA szak mintaprogramjának kimunkálását is, humán informatika névvel. A MAB először visszautasította az alapszakon az informatikus könyvtáros megnevezés használatát, de később – a szakmai szervek és a minisztérium közbenjárására – engedélyezte. Így ezt követően, bő másfél esztendő elteltével a harmadik állomásra is megérkeztünk. 2006 szeptemberében megindult az oktatás, azóta már az ötödik évfolyam végezték, ha egyáltalán beszélhetünk még évfolyamokról. Majd a dolgok természetes rendje szerint 2009 őszén az első mester (MA) szak hallgatói is megkezdték tanulmányaikat. Ezzel egy időben a vonatunk eljutott egy újabb, voltképpen a negyedik állomásra is: hosszú-hosszú puhatolódzás, tervezgetés, kísérletezgetés után lehetőség nyílt a magyar könyvtárosság egyik legnagyobb csoportja, az iskolai könyvtárosok egyetemi, MA szintű szakképzésére, a könyvtárpedagógia szak keretében. Már erről is eszmét cserélhettünk a munkatársaink által 2008. augusztus 26-án a könyvtáros-képzésről szervezett országos könyvtári kerekasztal vendégeivel. Nem sokkal előtte lezárult szakunk fejlődésének egy igen fontos fázisa is: miután Boda István habilitációja és docensi kinevezése folytán megértek a személyi feltételek, 2008-ban az Informatikai

Kar az ő vezetésével létrehozta – gyakorlatilag húsz év késéssel – az önálló Könyvtárinformatikai Tanszéket. Mindarról, ami ezután történt, Boda kolléga adott számot előadásában.<sup>34</sup>

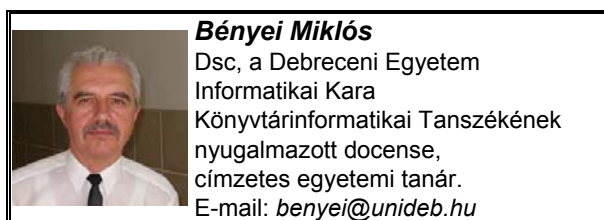
Remélhetőleg – hogy még egyszer visszatérjek a választott metaforára – ezen az úton nincs végállomás. Az eddigi pályaszakaszokra visszatekintve Papp Istvánt, a magyar könyvtárügy egyik kiemelkedő alakját, szakunk jeles barátját szeretném idézni. A könyvtárosképzésről írt sorai értelmezhetőek tanulságként is, intelemként is, ám leginkább a felelősségtudat ébresztéseként: „itt nem egyszerűen a szakmai ismeretanyag összetétele és korszerűsége forog kockán, hanem a szakma hitelképessége is.”<sup>35</sup> Nekünk, debrecenieknek a lelkiismerete tiszta lehet: amióta, vagyis közel negyedszázada létezik a szak, igyekeztünk mindig e mottó szellemében dolgozni.

## Irodalom és jegyzetek

- 1 A három legfontosabb cikk: BÉNYEI Miklós – JÉKEL Pál: Informatikus könyvtáros szak a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen. = Könyvtáros, 1990. 9. sz. p. 546–550. p.; BAZSA György: Gondolatok a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen folyó informatikus-könyvtáros képzésről. = Tudományos és Műszaki Tájékoztató, 1991. 4. sz. p. 152–156.; BÉNYEI Miklós – BODA István Károly: Könyvtár- és információtudományi PhD-képzés a Debreceni Egyetem Informatikai Karán. = Tudományos és Műszaki Tájékoztató, 2005. 7–8. sz. p. 347–352. p.
- 2 BÉNYEI Miklós – JÉKEL Pál i.m. p. 547.
- 3 Felsőoktatási felvételi tájékoztató : Nappali, esti, levelező tagozatok 1988. Budapest, Művelődési Minisztérium, 1987. 66. p.
- 4 BÉNYEI Miklós – JÉKEL Pál i.m. p. 547. – Az előkészítő bizottság ált. összeállított „KLTE informatikus könyvtáros szak. Képzési alapküldetvények” 1988. február 24-én kelt. (Másolata a szerző tulajdonában.)
- 5 PUSZTAI Ferenc miniszterhelyettes levele Daróczy Zoltánnak, a Kossuth Lajos Tudományegyetem rektorának, 1988. nov. 23. (Másolata a szerző tulajdonában.)
- 6 Tájékoztató szak létesítéséről. = Művelődési Közlöny, 1989. (24. sz.) febr. 15. p. 1250.
- 7 DARÓCZY Zoltán rektor levele a Bölcsészettudományi Kar Tanácsához, 1989. jún. 21. (Másolata a szerző tulajdonában.)
- 8 A heves viták tartalmáról, a szemléleti különbségekről a nyilvánosságot is tájékoztatták a KLTE lapjában ez év őszén-telén megjelent közlemények: NAGY György: Egyetemi reform és informatika (avagy kinek kell egy szak, avagy haladjunk-e a világgal?) = Egyetemi Élet, 1989. szept. 27. (28. köt. 3. sz.) p. 2. [valójában Soós Pál egyetemi tanárnak, a Felnőttnevelési és Közművelődési Tanszék – ahová a majdani informatikus könyvtáros oktatók kerültek volna – vezetőjének nyilatkozata]; IMRE László: Haladjunk-e a világgal? (Hozzászólás Nagy György cikkéhez). = Egyetemi Élet, 1989. dec. 8. (28. köt. 5. sz.) p. 1. [a BTK új dékánjának észrevételei].
- 9 BAZSA Gy. i.m. 153. p.
- 10 Új szak a KLTE természettudományi karán. = Hajdúbihari Napló, 1989. aug. 30. p. 1.
- 11 Együttműködési megállapodás a KLTE TTK és az Országos Széchényi Könyvtár között informatikus-könyvtáros képzés tárgyában. [1989.] [közlekedés nélkül]. (Másolata a szerző tulajdonában.) – A szakajtóban az első híradás: Felszólalás innováció ürügyén. = Könyvtári Levelező/lap, 1989. 5. sz. p. 6.; érdemes innen idézni: „a bizonytalanul induló debreceni könyvtárosképzést erkölcsileg is támogatandó, a Kossuth Lajos Tudományegyetemről kihelyezett tagozatot váltott ki magának a nemzeti könyvtár a már alkalmazásban lévő bölcsészdiplomások másoddiploma-szerző képzésére.”
- 12 MADER Béla: Lektorai vélemény Zsidai József: Javaslát a felsőfokú könyvtárosképzés fejlesztésére című tanulmányáról. = Könyvtáros, 1990. 1. sz. p. 15. A véleményezett írás szerzője a debreceni képzés mellett foglalt állást, „nyilvánvaló” kitétel: ZSIDAI József: Javaslát a felsőfokú könyvtárosképzés fejlesztésére: Tervezet. = Könyvtáros, 1990. 1. sz. p. 7.
- 13 CSOMA Éva: Könyvtárosképzés Magyarországon. = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1994. 5. sz. p. 29.
- 14 SUPPNÉ TARNAY Györgyi: Ami a képből kimaradt. = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1994. 10. sz. p. 59–60.; GŐZ Ágnes: „Más jellegű” képzésünkről. Informatikus könyvtárosok képzése a Kossuth Lajos Tudományegyetemen. = Könyvtári Levelező/lap, 1994. 10. sz. p. 11.
- 15 SZALONTAI Zita: Az öt éves debreceni informatikus-könyvtáros képzés egy volt hallgató szemével. = Könyvtári Figyelő, 1995. 1. sz. p. 58–62.
- 16 Ő már 1989 őszén is egyenrangú képzési helyként emlegette a debreceni egyetemet: FÜLÖP Géza: Könyvtártudomány és szakirodalmi tájékoztatás – oktatási helyzetkép. = Könyvtáros, 1989. p. 722.
- 17 A debreceni könyvtárosképzési konferencia ajánlásai. = Könyvtári Figyelő, 1995. 1. sz. p. 63–65. A konferencia címe: A könyvtárosképzés helyzete és fejlődési irányai Magyarországon. A tanácskozási készítették el a szak munkatársai az első átfogó jellegű beszámolót: A debreceni KLTE TTK Matematikai és Informatikai Intézet keretében működő informatikus könyvtáros képzés kialakulása, jelenlegi helyzete és a képzés jövőbeli irányai. (Másolata a szerző tulajdonában.)
- 18 Kossuth Lajos Tudományegyetem Természettudományi Kar, Informatikus könyvtáros szak. Önértékelés. [Debrecen, 1995. október.] (Másolat a szerző tulajdonában.)

- <sup>19</sup> A dokumentum a szerző tulajdonában.
- <sup>20</sup> BÉNYEI Miklós – BODA István Károly i. m. p. 349–350.
- <sup>21</sup> A 166/1997. (X. 3.) Korm. rendelet a természettudományos felsőoktatás alapképzési szakjainak képesítési követelményeiről című jogszabályban nem szerepelt az informatikus könyvtáros szak.
- <sup>22</sup> A képesítési bizottság „Könyvtár” munkacsoportjának ülése 1999. jan. 23-án volt.
- <sup>23</sup> A levél másolata a szerző tulajdonában.
- <sup>24</sup> A levél másolata a szerző tulajdonában.
- <sup>25</sup> 129/2001. (VII. 13.) Korm. rendelet a felsőoktatásban a bölcsészettudományi és egyes társadalomtudományi alapképzési szakok képesítési követelményeiről. = *Törvények és rendeletek hivatalos gyűjteménye 2001. 2/1. köt.* Budapest, Magyar Hivatalos Közlönykiadó, 2002. p. 1013., 1058–1059.
- <sup>26</sup> Az informatikus könyvtáros szak tevékenysége. Előterjesztés az Informatikai Kar akkreditációjához, 2003. június. (Másolat a szerző tulajdonában.)
- <sup>27</sup> 200/2002. (XI. 29.) Korm. rendelet a felsőoktatási tanulmányi pontrendszer (kreditrendszer) bevezetéséről és az intézményi kreditrendszerek egységes nyilvántartásáról. = *Törvények és rendeletek hivatalos gyűjteménye 2000. 2. köt.* Budapest, Magyar Hivatalos Közlönykiadó, 2001. p. 2359–2363.
- <sup>28</sup> Az erre való reakcióként a megoldási lehetőségeket mérlegelte BARTOS Éva: *Küszöbön a magyar könyvtárosképzés átalakulása.* = *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros*, 2004. 5. sz. p. 3–8.
- <sup>29</sup> A küzdelem talán legfontosabb dokumentuma: Vélemény „A magyar felsőoktatás kétciklusú szakszerkezetének alapképzési rendszere” c., munkaanyagról, 2004. márc. 10. (Másolata a szerző tulajdonában.)
- <sup>30</sup> A Kormány 381/2004. (XII. 28.) Korm. rendelete a többciklusú felsőoktatási képzési szerkezet bevezetésének egyes szabályairól. = *Magyar Közlöny*, 2004. 203. sz. 1. köt. p. 16216–16218. 1. számú melléklet: A többciklusú felsőoktatási képzési szerkezet alapképzési szakjai és egyes osztatlan szakjai – p. 16219–16222. (az informatikus könyvtáros szak: p. 16220.)
- <sup>31</sup> VAJDA Erik: *Könyvtár-informatika – avagy egy félrevezető terminus születése, tündöklése és bírálata.* = *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros*, 2005. 4. sz. p. 22–28.
- <sup>32</sup> Meghívó: „Digitális írástudás, mobil eszközök használata a könyvtárban” workshop. 2013. május 16-17. A második napon tartott előadás címe: *Pedagógiai kísérletek mobil eszközök oktatási alkalmazásával.*
- <sup>33</sup> A Könyvtári Intézetnek a képzés problémáiról rendezett workshopján hangzott el, 2001. május 23-án. A szerző saját feljegyzése.
- <sup>34</sup> Bővebb, szöveges változata: BODA István: *A Könyvtárinformatikai Tanszék első három éve a Debreceni Egyetem Informatikai Karán. Történet, jövőkép és stratégia.* = *A könyvtártörténettől a jövő internetéig. Tanulmányok a 70 éves Béneyi Miklós köszöntésére.* Szerk. Boda István. Debrecen, Debreceni Egyetem, 2013. p. 10–21.
- <sup>35</sup> PAPP István: *Könyvtárosi etika – hitelképes könyvtáros.* = *Könyvtári Figyelő*, 2007. 1. sz. p. 103.

Beérkezett: 2013. VI. 28-án.



## Lassan terjed a Windows 8

Újabb jelentős mérföldkőhöz érkezett a Microsoft új operációs rendszere, amelynek piaci részesedése először haladta meg az 5 százalékot és amely először utasította maga mögé a Vistát. A NetApplications legfrissebb adataiból kiderült, hogy a különböző készülékek 91,51 százalékán fut valamelyik Windows-verzió, 7,20 százalékán Mac és 1,28 százalékán Linux. Az operációs rendszerek egyes változatait tekintve továbbra is a Windows 7 van az élen 44,37 százalékos piaci részesedéssel. Az elavult Windows XP még az asztali számítógépek és a laptopok 37,17 százalékán található meg. A harmadik legnépszerűbb operációs rendszer ugyanakkor már a Windows 8, amelynek a piaci részesedése 5,10 százalék. Ez 0,83 százalékos növekedésnek felel meg májushoz viszonyítva és a Windows 8 így maga mögé utasítja a Windows Vistát (4,62 százalék). A sorban a Mac OS X 10.8 (3,14 százalék), a Mac OS X 10.6 (1,76 százalék), a Mac OS X 10.7 (1,73 százalék) és a Linux (1,28 százalék) következnek.

Érdeklődés, hogy a konfigurációk még 0,19 százalékán Windows NT, míg 0,10 százalékán Windows 2000 fut. A Windows 98 és a Windows Millennium ugyanakkor végérvényesen nyugdíjba vonult. A NetApplications adatait 40 000 honlap és 160 millió látogató bevonásával készíti el. A Microsoft új operációs rendszere iránti érdeklődés a Windows 8.1 kiadás megjelenésével a közeljövőben alighanem tovább nő majd. Áprilisban a Windows 8 piaci részesedése 3,17 százalék, a Windows 8 Touch és a Windows RT Touch részesedése pedig 0,12, illetve 0,02 százalék volt. A Microsoft számára a legnagyobb problémát továbbra is az jelenti, hogy a Windows 7 rendkívül sikeres, stabil, gyors és kiforrott operációs rendszer, így aki azt használja, nem szívesen vált.

/SG.hu Hírlevél, 2013. július 2., <http://www.sg.hu>

(BBné)